

## Novičar iz domačih in tujih dežel.

*Iz Dunaja* 26. sept. — Kar se je danes godilo v državnem zboru, vendar kaže, da zbornica poslancev ima drugačen obraz kakor prejšnja leta. Velikonemec iz Gradca dr. Rechbauer je godel sopet ono pesem iz prve seje, naj tudi danes zbornica si še ne voli predsednika in podpredsednikov, rekši, da še zbornica ni cela zato, ker še ni poslancev iz Pemskega, — Rechbauer se ve da ne pogreša Čehov, ampak le nemških ustavovernežev. — Dr. Costa pobija puhle fraze Rechbauerjeve in kaže hinavstvo centralistično, ki se leta 1861. nikakor ni brigalo zato, da niti Magjarov niti Hrvatev ni bilo v državnem zboru, a to centralistom nemškim takrat ni bila nikakoršna overa, — zborovali so, ker so gospodarili; zdaj pa, kakor duše v vica, čakajo odrešenja po dohodu nemških bratcev iz Češkega. — Mayrhofer odgovarja z zvijačami dr. Costi, in graja postopanje ministerstva pri volitvah na Pemskem, po katerem so zmogli Čehi, in pa to, da je na vrat na nos iz službe djalo tri c. kr. deželne glavarje zato, ker so v prvi seji zborovi šli pot ustavovernežev. Levica (ustavoverneži) so ploskali „pravo, pravo“ temu govoru in poslušalci na galeriji, ki so „meso ustavnega mesa“ so jim pritrkovali, kar so mogli. — Ministerstva predsednik pa Potocki odgovori na to, naj zbornica danes le voli predsedništvo, grajam Mayrhoferjevim odgovoriti pride potem kmalu čas. — Potem se je glasovalo in z 68 proti 67 je obveljal sklep, da se volijo zbornici predsednik in dva podpredsednika. In izmed 133 glasovi je za predsednika dobil poslanec Hopfen 131 glasov. Sopet je menda to neki kompromis, kteremu so pristopili tudi federalisti zato, da so odbili Giskro in Rechbauerja; — za prvega podpredsednika pa je bil izvoljen poslanec Vidulić z 122 glasovi izmed 128, in grof Kuenberg z 110 glasovi izmed 119 za družega. — Dalje je poslanec Paskotini stavil nujni predlog, da se na ogovor cesarjev dá v adresi odgovor, in se v ta cilj in konec voli odsek z 15 poslanci, ki osnuje načrt adresi. Ker v to, da se predlog priznava za nujni predlog, ste potrebni dve tretjini glasov, ustavoverneži pa z rokami in nogami odbijajo začetek zborovanja, dokler gori omenjenih „ljublencev iz Pemskega“ ni v zbor, je padel ta predlog, ker ni dobil dve tretjinki glasov. Obveljal je pa vendar — vsaj z enim glasom — predlog, da se Paskotinijev nasvet za adresno ne tiska; — vsi centralisti so zoperglasovali. — In še enkrat je Rechbauer stopil na noge in predlagal, naj zbornica sklene, da se ne spusti v nikakoršno djansko obravnavo, dokler ni vlada vseh pomočkov (se ve da direktnih volitev, po katerih srce nemškutarsko hrepeni) poskusila, da pemske poslanci pridejo v zbor; zato je stavil nujni predlog, naj zbornica od vlade zahteva, da do onega časa odloži zborovanje. Al tudi ta predlog je padel, ker federalisti niso bili za-nj in tako centralistom vrnili njihovo prejšnje glasovanje. — Paskotinijev predlog o adresi pride danes (27. sept.) na dnevni red. Da bi Poljaci bili politični značaji, kmalu bi bilo jezičnim centralistom konec, a žalibog, da Poljaci se kolebajo izmed centralistov in federalistov.

— Národna in avtonomna stranka državnega zbora si je ustanovila svoj klub, ki se imenuje „klub desnega središča“; v tem klubu so Tirolci, Bukovinci, Dalmatinci, Istrijani, Goričani, tržaški baron Paskotini, gornje-avstrijski, štajarski in vorarlberški federalisti, pa tudi naši poslanci. Namen te skupščine je: porazumljenje in sprava med narodi avstrijskimi in tako obširna avtonomija vseh dežel, brez škode za državno pravo Ogerskega in ž njim združenih dežel, kakor jo

določuje diploma oktoberska. Vsak mesec si klub voli svojega predsednika in namestnika njegovega in pa parlamentarično komisijo iz 3 udov in 2 namestnikov, katerim je naloga, da se z drugimi strankami državnega zbora po potrebi spuščajo v razgovor. Zdaj so v ta klub zbrani poslanci volili barona Paskotini-a za predsednika, in dr. Vidulića za podpredsednika, v parlamentarično komisijo pa bar. Dipauli-a, dr. Costo in barona Hormuzaki-a, namestnika njim sta Črne in Ljubiša.

— Cesar je po zaslišanji svojega ministerstva odstavil od službe barona Laserja, barona Pocheta in barona Pillersdorfa, prvi je bil cesarski deželni glavar na Tirolskem, drugi na Moravskem, in tretji na Šleskem. Vzrok tej odstavi, ki je kot strela z jasnega neba udarila te velike gospode, je bil ta, da so v prvi seji državnega zbora glasovali za odlog zborovih sej tako dolgo, da pemske zbor pošlje poslance v državni zbor. Zatega del pa je strahovit krik v vseh nemčurskih časnikih na Dunaji in povsod drugje, kjer bi radi v žlici vode potopili ministra Taaffe-a, posebno pa Petrino-ta, ki jim je najhuji trn v peti zato, ker je federalističnega duha in zelo energičen mož. Žalibog, da niso vsi ministri njegovih misli! Če tudi nemčurski judovski listi ne marajo niti za Laserja niti za Pocheta, ki sta služila vsaki sistemi, vendar zavoljo njih križajo zdaj ministerstvo, katero tudi nam ni v srce priraščeno, samo zato, ker je odstavilo imenovane glavarje, ki so glasovali z ustavoverneži v oni seji državnega zbora.

*Štajarsko.* Iz Gradca. Razstava tukajšnja vabi vsaki dan mnogo ljudstva na ogled. Posebna gnječa je bila 22. dne t. m., ko je cesar ogledoval razstavo. Sprejeman je bil povsod z veliko slavo; zvečer po dohodu 21. dne t. m. mu je pevski zbor pel pod oknom, in meščansko krdelo mu je napravilo bakljado. Razstavo je cesar na drobno ogledal; v vinski dvorani si je dal kupico štajarskega šampanjca natočiti in je napil „na napredek“ domačemu obrtnijstvu in kmetijstvu. — 2400 gold. je daroval mnogim ubožnim napravam.

*Česko.* Iz Prage. Juter (v četrtek) se spet začne deželni zbor. Deželni glavar bode poročal o tem, kako je cesar sprejel deputacijo deželnega zbora, ces. namestnik bode bral vladni odgovor, in potem pride tehtna stvar v pretres, kaj naj stori deželni zbor: ali da pošlje poslance v državni zbor ali ne. Kakor se kaže, jih ne bo, čeravno so tudi važni glasovi za to, da jih pošlje. „Pokrok“ veli federalistom državnega zbora, da jim Čehi v državnem zboru ne morejo koristiti, sebi pa bi lahkoumno vsekali smrtni udarec.

*Hrvaško.* — Prvo tiskovno pravdo v vojaški granici pred vojaško sodnijo je imel Miškatovič, vrednik „Zatočnik“ 19. sept. Sodili so trije avditorji. Razsodba ni še znana, ker jo mora generalna komanda potrditi.

*Iz francosko-pruskega bojišča.* Zdaj se še le začne najhuji boj; kri bode v okolici Pariški tekla spotokoma! Glavar francoske vlade Jules Faver je bil pri glavarju pruske vlade Bismarku ter se je ž njim pogajal, da bi Francozi mir sklenili s Prusom; al Bismark je napel strune tako zelo, da se Francozi ne morejo udati takim zahtevam. Zahteval je za pogoj primirja: vse trdnjave v Alzaciji in Lotaringiji, pa tudi najmočnejši tabor na zahodnji strani Pariza, Mont-Valérien imenovan, in pa mesto Strassburg. Tega pa francoska vlada ni hotela dovoliti, in začel se bode tedaj krvavi boj okoli Pariza, kterege je nemška armada že oklenila. Francoska vlada je že razposlala razglas po vsej deželi, v katerem pravi, da tako sramotnim zahtevam se Francoz ne more in ne sme udati, kajti to bi njihovo državo ponižalo do vrste malih držav, —

treba tedaj brambe do zadnjega, ali da zmagamo ali vsaj častno poginemo. Zgodilo pa se bode, da poginejo. Nemška armada je vkljub velikim zgubam še zmiraj silna, in ker je dosihmal zmagonosna bila, navdaja jo to z velikim pogumom, Francoz pa je ves potr, in če je res, kar pripovedujejo sporočila, je 21. dne t. m. moral v Parizu samem kak hud nepokoj biti, kajti v daljne kraje so slišali strel topov in pušek. Dozdaj so Nemci Francozom vzeli: cesarja, enega maršala, 39 generalov, 3250 oficirjev, 118.750 vojakov, 10280 konj, 56 zastav (orlov), 120 mitrelezov (to je nekih topov nove iznajdbe, ktere ob enem vržejo celo trumo krogel med sovražnika), 690 topov (kanon), 400 ladij, sila veliko magazinov, orožja, streljiva, vojaške obleke, hrane za vojake, krme za konje, železničnih vozov itd. — Ako je res, kar piše ruski časnik iz Petrograda, pritrjuje ruska vlada temu, kar pruska zahteva od Francozov. Menda je to plačilo Francozom za vojsko — v Krimu.

— Iz Frankobroda se sliši, da vsaki dan se povrača sila velika truma bolnih (pa ne ranjenih) Prusov iz bojišča. Gotovo je, da je 88.000 nemških vojakov zapustilo Francosko zaradi zdravja, predstavili so jih v nemške zdravejše kraje, da se ondod okrevajo. Poglavne bolezni med armado so legar (tifus), griža in hude rane na nogah vsled silnih maršev. Treba toraj nadomestiti bolne vojake, in v ta namen v celi Nemčiji z vso silo pobirajo vse možke, ki niso čez 45 let stari. Kdor le more nositi puško, mora rad ali nerad v vojsko. Po vaséh zvonovi sklicujejo ljudstvo; kdor ni čez 45 let star, mora priti, če ne, plača 50 tolarjev kazni; zdravi se brž preoblečejo v vojaško suknjo, in se vrstijo ali v armado ali med brambovce. Tudi s konji se tako ravna. Kdor s svojim konjem ne pride ob pravem času, plača 100 tolarjev kazni. Grozovita je ta sila.

Iz Rima. — Rim je tedaj obsedla armada italijanskega kralja Viktora Emanuela. Boj je trajal le 4 ure zunaj mesta in le majhino krdelo papeževih vojakov se je zoperstavilo v mestu temu obsedanju. Celó dunajski časniki, ki so večidel v židovskih rokah, ne morejo tajiti, da je to rop; ker pa dandanes nikjer ne velja pravica, temuč le pest in sila, dostavljajo, da je vendar le dobro, da italijansko kraljestvo dobí konečno svoje glavno mesto! V neki seji ogerske delegacije bil je govor o avstrijskem rimskem poročniku. Nadškof Hajnald je pripovedoval, da je na svojem potovanju v Rim videl v papeževem mestu Bolonji národne zastave vseh laških mest in dežel, med njimi bile so tudi zastave rimske in mesta Viterbo. „Pravo!“ so kričali levičniki ogerske delegacije. Počasi, gospoda moja! — je rekel nadškof — videl sem tudi zastave mest, ktere Vam gotovo ne bi bile všeč, namreč zastave našega ogerskega mesta Reke, potem mesta Trst in Tridenta tirolskega. Bile so zakrite s črnim pajčolanom v znamenje žalosti, da tudi ona mesta niso že združena z italijanskim kraljestvom — in molčali so potem ogerski poslanci. Je li pravica italijanskega kraljestva do Reke, Trsta in Tridenta manjša nego do Rima, ako pravica obstaja v sili? Ali se ne bere vsaki dan, da Italijani zahtevajo Istro, Dalmacijo in južno Tirolsko v svojo last? Ali se ni pokazalo še le pred malo dnemi v Trstu, koso z osvečavo hoteli praznovati vhod kraljeve armade v Rim, in so kričali „živela republika!“, da tudi tam je stranka, ktera ne želi družega kot zedinjenje z Italijo? Danes meni, jutri tebi!

— 2. oktobra bode glasovanje naroda (plebiscit) zavoljo vladne menitve. V Rimu se je osnovala začasna vlada. Več oblasti je vprašalo o poroštvi, ktera bodo dajala papežu samostojnost v duhovnih zadevah.

## V 17. seji Matičinega odbora

so bili sprejeti:

b) letniki:

Za 1870. leto:

|                                                                |         |
|----------------------------------------------------------------|---------|
| Slavno učiteljsko društvo v Ljubljani . . . . .                | 2 gold. |
| Gospod Rožnik Anton, c. kr. sodnje adjunkt v Trebnem . . . . . | 2 „     |
| „ Travnar Jožef v Ljubljani . . . . .                          | 2 „     |
| „ Gajšek Dragotin, kaplan v Dobrni . . . . .                   | 2 „     |
| „ Klavžar France, kaplan v Št. Joštu . . . . .                 | 2 „     |
| Slavno bralno društvo v Sodražici . . . . .                    | 2 „     |
| Gospod Stökl Šimen, fajmošter pri sv. Lenartu . . . . .        | 2 „     |
| „ Pintar Peter Zelenov na Strmecu . . . . .                    | 2 „     |
| „ Korman Jakob, posestnik v Rušah . . . . .                    | 2 „     |
| „ Lukežič Janez, duhovni pomočnik v Ročinji . . . . .          | 2 „     |
| „ Namar France, žandarem v Dalmaciji . . . . .                 | 2 „     |
| „ Ukmar Anton, vikarij Marijacejski . . . . .                  | 2 „     |
| „ Vuga Andrej, vikarij v Kali . . . . .                        | 2 „     |
| „ Fabris Anton v Lindaru . . . . .                             | 2 „     |
| „ Kalac Anton, dijak na nemški gimnaziji v Trstu . . . . .     | 2 „     |
| „ Štrukelj Miha, kaplan v Cerknem . . . . .                    | 2 „     |
| „ Suhadobnik Ferko, c. k. kontrolor v Kočevji . . . . .        | 2 „     |
| „ Saje Miha, kapl. v Reki (kočevski) 1869. 1870. l. . . . .    | 4 „     |
| „ Afich Gregorij v Jelšanah . . . . .                          | 2 „     |
| „ Mazeč Karol, kaplan v Jelšanah . . . . .                     | 2 „     |
| „ Logar Jakob, župnik pri sv. Križu . . . . .                  | 2 „     |
| Slavni samostan kapucinski pri sv. Križu . . . . .             | 2 „     |
| Gospod Sfiligoj Anton, vikarij v Lokavcu . . . . .             | 2 „     |
| „ Mozetič Štefan, kaplan v Komenu . . . . .                    | 2 „     |
| „ Makuc Anton, vikarij v Kobiljiglavu . . . . .                | 2 „     |
| „ Klavser M., črkostavec v Zagrebu . . . . .                   | 2 „     |
| „ Nowotny Emanuel, c. kr. pristav v Slov. Bistrici . . . . .   | 2 „     |
| „ Hernah Jožef, kaplan v Laporji . . . . .                     | — „     |
| „ Krušec Jakob, kaplan v Poličanah . . . . .                   | 2 „     |
| „ Bric Janez, c. k. sodnijski pristav v Kostanjevici . . . . . | 2 „     |
| „ Pečar Janez, učitelj v Kostanjevici . . . . .                | 2 „     |
| „ Podboj Jožef, c. k. sodec v Kostanjevici . . . . .           | 2 „     |
| „ Janežič Šimen, poročnik v Celovcu . . . . .                  | 2 „     |
| „ Marinič Iv. Ev., župnik v Lipi . . . . .                     | 2 „     |
| „ Čare Peter, župnik v Porečah . . . . .                       | 2 „     |
| „ Wieser Andrej, mestni kaplan v Celovcu . . . . .             | — „     |
| „ Pavli Lojze, kaplan v Borštu . . . . .                       | 2 „     |
| „ Breznik Anton, podžupnik v Fravhajmu . . . . .               | 2 „     |
| „ dr. Barčič Erazem na Reci . . . . .                          | 2 „     |
| „ dr. Derenčič Marian na Reci . . . . .                        | 2 „     |
| „ Kavčič Matija, kmečki sin v Zagracu . . . . .                | 2 „     |
| Slavno učiteljstvo c. k. glavne šole v Idriji . . . . .        | 2 „     |
| Gospod Peternel Jurij, kaplan v Bovcu . . . . .                | 2 „     |
| „ Zajdel France, kaplan v Makolah . . . . .                    | 2 „     |
| „ Gnjezda Anton v Zagrebu . . . . .                            | 2 „     |
| „ Kordeš France v Šenčurji . . . . .                           | 2 „     |
| „ Klinar France, učitelj v Podbrezji . . . . .                 | 2 „     |
| „ Zupanec Aleš, posestnik v Vogljah . . . . .                  | 2 „     |
| „ Goslar Mavricij, kaplan pri sv. Križu . . . . .              | 2 „     |
| „ Vodušek Matej, gimn. profesor v Kranji . . . . .             | 2 „     |
| „ Tavčar France, kaplan v Kranji . . . . .                     | 2 „     |
| „ Kuster Mihael, učitelj v Kranji . . . . .                    | 2 „     |
| „ Golobič Anton, kaplan v Cerkljah . . . . .                   | 2 „     |
| „ Vavken Andrej, kmet, učitelj itd. v Cerkljah . . . . .       | 2 „     |
| „ Mihelač R. d. v Radolici . . . . .                           | 2 „     |
| „ Grjol Lovro, kaplan v Laščah . . . . .                       | 2 „     |

**Opomba.** Po tej odborovi seji se je do danes isopet oglasilo 26 novih udov, ktere odbor sprejme v XVII. seji.

**Listnica vredništva.** Gosp. v Beču: „Poslano“ pride gotovo drugi pot.

## Žitna cena

v Ljubljani 24. septembra 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 50 — banaške 6 fl. 5. — turšice 3 fl. 80. — soršice 4 fl. 20. — rži 5 fl. 30. — ječmena 2 fl. —. — prosa 2 fl. 60. — ajdla 3 fl. 40. — ovsa 1 fl. 60 — Krompir 1 fl. 60.

## Kursi na Dunaji 27. septembra.

5% metaliki 57 fl. 40 kr. Ažijo srebra 123 fl. 25 kr.  
Narodno posojilo 66 fl. 60 kr. Napoleondori 9 fl. 93 kr.